

1941

კომუნეტი

საბჭოთა კავშირის
კომუნისტური პარტია

1941 მარტი

გამომცემლობა „კომუნისტი“

3

რ ა დ ი ა ნ ა

რა დილაა, რა ლამაზი, მოკამკამე თეთრად,
 თეთრად ღვივის ალუბლები, ნუშიც აიღვეთქა;
 ვაშლმა ბუტკო გაიკეთა, ყური ცქვიტა ღვიამ,
 ღობის ძირებს გამოხსმია თვალქუქუნა ია;
 ცა მტრედისფრად მოკაშკაშებს რიჟრაჟდანაღვარი.
 ბაღში ცეკვით შემოფრინდა მინდვრის ანცი ქარი;
 ოდას თეთრად ნაჩუქურთმევს მზემ რომ ჰკიდა თვალი.
 აივანზე გამოვიდა ტანკოპშია ქალი.
 და ეზოებს გადაეგლო კაბის შარიშურით,
 გადახედა ჩაის ყანებს ოქრო-ფარჩანათენს,
 გზად გუგული მოსძახოდა: „კაფე, კაფე, კაფე“...
 გლეხმა ურმის აბეური შემოუბა ხარებს,
 ეს ოცი წლის გაზაფხული ვის არ გაახარებს!

ქეთო ქაჩუკაშვილი

ბ ა ზ ა ფ ხ უ რ ი

ჩამოდნა თოვლი, თეთრი მთები
 გალურჯდა ისევ,
 ფიფქების ქურქი გადაიძრო
 ტყემ, აღარ ჰხურავს,
 გათბა ჰაერი: კრილაა,
 მსუბუქი, მქისე,
 ალუბლის ტოტზე დარცხვენით ზის
 ორი ბელურა.
 ტყემ გაიღვიბა მოქანცულმა
 ზამთრის დრომ ავლემით,
 ათასნაირად მოიჩინა,
 მოირთო მიწა:

იამ სახეზე შეისხურა
 ნამი ფოთლებით
 და მოშრიალე ვერხვის ხეებს
 საღამო მისცა.
 თითქოს მდინარეც ჩაერია
 ამ დიდ მეჯლისში,
 ისიც ადიდდა და ნაპირებს
 გადმოედინა,
 ყაყაჩო გაჩნდა მოხასხასე
 მინდვრებზე უხვად,
 არ სცივათ კალებს, მოხუც მუხებს
 ახლა რა უშავთ!

Երկրային

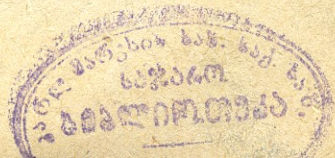
շխարհն ու քեզնիս
զո՞ւն քոյնդու, ինքե, շո՞նս,
աչխո՞ւն զձեռն Երկրային
ուրի՞նչ արժեքիս. զձեռն քեզնիս.

Երկրայինն ու ինքե,
նշո՞ւնքն ինքե ինքե;
Երկրայինն ինքե ու ինքե,
նշո՞ւնքն ինքե ինքե.

Ինքե — ինքե կարգադրող
զձեռն քեզնիս քեզնիս
ու զձեռն քեզնիս
նշո՞ւնքն ինքե ինքե.

Ինքե Երկրայինն, ինքե ինքե,
նշո՞ւնքն ինքե ինքե,
աչխո՞ւն ինքե ինքե
(զձեռն քեզնիս ինքե)

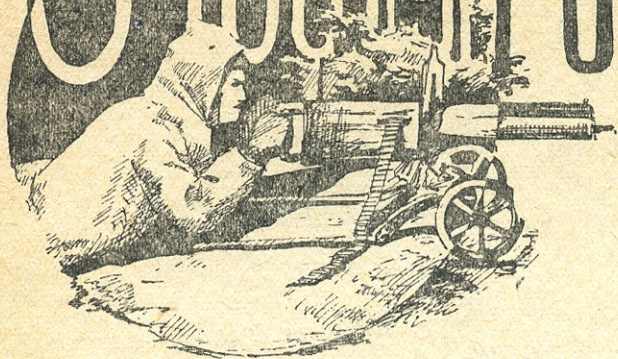
Երկրայինն

3567

თემის ბეჭეტი

საქართველოს
საბჭოთაო
საბჭოთაო

ს ა ქ ი ბ ი
(ანა ხახვაშვილი)

დიდი ხანია მაყვალა ზის და ხატავს. პატარა ლამპა მაგიდაზე მოსაწყენად წრიბინებს. მაყვალას დედას თავი მუთაქაზე მიუდვია და ტირილით დაღლილს მისძინებია. მისი ერთადერთი ვაჟიშვილი ფინეთის ფრონტზეა, წერილი დიდხანია აღარ მოსვლია, დედის გულმა ეს ვეღარ აიტანა...

— რატომ სურათი მაინც არ გადავალე-ბინე, რომ იმის მშვენიერი თვალებისათვის მეცქირა! — მწარედ მოთქვამდა მაყვალას დედა. ბავშვმა ვერ გაუძლო დედის მწუხარებას, დაჰპირდა, სკოლაში ხატვას გვაწავლიან და მე დაგიხატავო.

და აი, ზის მაყვალა მაგიდასთან, რვეულის ფურცელი უდევს წინ და ხატავს.

— რომ არა ჰვავს? — გაიფიქრა გოგონამ. — არა, შუაზე გაყოფილ თმებს რომ დაუხატავ, ალბათ, მაშინ დაემსგავსება, — თავი დაიხმედა მაყვალამ და კალამს ისევ წაავლო ხელი.

თმები რომ გვერდზე გაუყო, მაყვალამ კიდევ დახედა და გული აუჩუყდა.

— ვენაცვალე! ის არის... ის!
დედას როგორ გაეხარებ! მაგრამ ისიც რომ ჩემსავით ატირდეს, ცოდო არ არის?!

ჩუმად სლუკუნებს მაყვალა. ჩაძინებულ დედას გვერდ-გვერდ გასცქერის და ელის მის გავლიძებას, რომ სურათი აჩვენოს.

ამ დროს კარი ვიღაცამ დააკაკუნა.

კაკუნთან ერთად გარედან ფრთხილი შემოძახილი მოისმა:

— დედა, არ შეგეშინდეს, მე ვარ, კარი გამიღე!

— ვაი შენს დედას და ვაგლახი! — წამოიყვია მაყვალას დედამ და შემფოთებული სახით ტახტზე წამოჯდა.

— იმის ხმა იყო... სიზმარში მეძახდა... შენს დედას დაუდგეს თვალი! ვინ იცის, ბიჭო, ამ წამს გიჭირს რამე და...

— დედა, მე ვარ! ნუ გეშინია, გამიღე კარი, გამარჯვებული მოვდივარ! — შემოესმა ხელმეორედ ხმა. დედა და შვილმა სიხარულით იკივლეს და კარებს მისცვიდნენ. გააღეს კარი და სამხედრო ტანსაცმელში გამოწყობილ ვაჟკაცს გულში ჩაეკვრნენ.

ღამის მყუდროებაში მაყვალას და მისი დედის ყვირილი შორს გაიჭრა და მეზობლების ყურამდე მიაღწია.

— შენ კი გენაცვალე, ია, მართლა შენა ხარ?! შენა ხარ, ძმაო?! — ყვიროდა გახარებული გოგონა. იას ხან კისერზე ჩამოეკიდებოდა, ხან განზე გადგებოდა და კოხტად გამოწყობილ ძმას სიხარულით ანთებული თვალებით უცქეროდა.

მაყვალას ყვირილი უწინ თებრონემ გაიგო. ახალგაზრდა ქალმა კარი გააღო, გამოვიდა და ყური დაუგდო. თებროს ტანში ჟრუანტელმა დაურბინა. იმას ეგონა, მაყვალას დედას მწუხარებით რამე დაემართათ, მაგრამ როცა მაყვალას უკანასკნელ წამოძახილს მოჰკრა ყური,

ცაზე გაკაშკაშებულ ვარსკვლავებს უნებურად გაუღიმა და ისევ სახლში შევარდა.

— არიქა, ხალხნო, მგონი, იმ დედაკაცს ია ჩამოსვლია და იმათ სახლში ისეთი ხმაურია, რომ კინაღამ გული გამისკდა!

თებროს წამოძახილზე ყველამ თავი წამოყო და განცვიფრებით თვალები დააჭყიტეს.

თებრომ კაბა გადაიცვა, გაშლილი ნაწნავები ოდნავ ჩაიხლართა და გავარდა. დანარჩენებმაც ფაციფუცით ზაიცვეს, ზოგმა წაღმა, ზოგმა უკუღმა, და ისე გამოცვივდნენ, კარი არც კი გადმოურაზავთ.

ხვევნი-კოცნასა და ღრიანცელს ბოლო აღარ უჩანდა. ახლო მეზობლების ხმაურმა შორეული მეზობლებიც დააფეთიანა.

ცოტა ხნის შემდეგ აქა-იქიდან შემფოთებული ხალხი ცალ-ცალკე გამოჩნდა, ახმაურებული ოჯახის შორიახლო ჯერ ცოტა ხნით შეჩერდებოდნენ, რომ მიხვედრილიყვნენ, იქ რა ამბავი ხდებოდა, და რაკი მხიარულ გამოძახილს მოჰკრავდნენ ყურს, იმ წამსვე დაიძროდნენ და სულ თავბირის მტვრევით შერბოდნენ გახარებულ სახლში. მალე, სულ მალე დიდი ოთახი იას მნახველებით აივსო. ერდო და კარმიდამო მხიარული მითქმა-მოთქმით ახმაურდა.

ახალგაზრდა გოგოები ჯარასავით დატრი-ალდნენ: თავიანთი ოჯახიდან ვინ სკამები მოარბენინა, ვინ ლამპები მოაცუხცუხა, რომ ეს ბედნიერი ღამე ქორწილივით გაეკაშკაშებინათ. მაგრამ თებრომ ყველას გადააჭარბა სიმამაცეში.

— ამაღამ ქორწილზე უკეთესი მხიარულება გვმართებს და ყველა უნდა გავისარჯოთ, — ამბობდნენ ცუტლუტურად გოგოები და თან იას აღმაცერად გახედავდნენ.

ცოტა ხნის შემდეგ სუფრა უკვე აყვავებული იყო მრავალნაირი ხორავით.

— აბა, ნათლიჯალაბო, ეგ ჩენი გმირი და დღევანდელი პატარძალი სუფრის თავში დააბრძანეთ, რომ ყველამ პირდაპირ ვუტკიროთ. მარჯვენა მხრივ დედა მოუსვით, მარცხნივ შენ მოუჯექი. დანარჩენებო, სადაც ვნებავთ, იქ დასხედით, — მიიპატიჟა თებრომ ხალხი სუფრაზე.

— დაბრძანდით, გენაცვალეთ, დაბრძანდით, თორემ იას ეშივება, ნამგზავრია და ნუ-

ღარ აცდევინებთ... — დაუმატა სიტყვა ნანამ და სუფრის ბოლოში უწინ იმან მოიკალათა. ყველანი დასხდნენ. ოდნავი დაწყნარების შემდეგ ჭიქები ლალისფერი ღვინით აავესეს და ხანში შესულ სოფლის მჭევრმეტყველ კოლმეურნე შაქროს ტოლუმბაშობა მიულოცეს. კალარაშერთული, შავგვრემანი კაცი ზეზე წამოდგა, თამადად არჩევისათვის მხიარულ კრებულს მაღლობა გადაუხადა და სავესე ჭიქით იას მიუბრუნდა:

— შენ მოსვლას და ჩვენ გახარებას გაუმარჯოს, ჩვენო საყვარელო ძმაო და შვილო ია! ნეტავ შენ ჯიელობას, რომ საბჭოთა ქვეყანას გმირად გამოადექ! ჩვენმა მთავრობამაც შენი გმირობა დააფასა და აი, ხომ ხედავ, შენი ქვეყნის შვილები ასე ძლიერ გავგახარა. შენ ჯერ სულ ახალგაზრდა ხარ, ალბათ, მომავალში კიდევ ბევრი კაი საქმის ასრულებას შესძლებ და გისურვებ, რომ დიდხანს იცოცხლო მთელი ქვეყნის, დედაშენის და ჩვენს საამაყოლ!

— იას გაუმარჯოს, საბჭოეთის ქვეყნის გმირს! — წამოიძახეს ყოველ მხრივ და ჭიქები ყველამ ზევით ასწია.

სადღეგრძელოს სადღეგრძელო მოჰყვა, ხალხი გამხიარულდა, უფრო ახმაურდა, ზოგი ოხუნჯობდა, ზოგი ომიანობის შესახებ იას სხვადასხვა შეკითხვებს აძლევდა. თამადა ისევ ფეხზე წამოდგა და იას მიმართა.

— შვილო ია, წელან ამ ჩვენმა გოგოებმა თქვეს: ამაღამ ქორწილზე უფრო დიდი ღვინის გადახდა გვმართებსო და მართალიც არის. ცოლის შერთვას და გათხოვებას ყველა ახერხებს, გმირობა კი, ჩემო ძმაო, გამოჩაკლისთა ხვედრია და ამიტომ ყველაზე სანატრელიც ის არის. ახლა შენ ამ ჩვენ სუფრას კაი სამსახური უნდა გაუწიო, შენი გმირობისა და დაჯილდოების შესახებ უნდა მოგვიყვე.

— არიქა, ია, შენი ჭირიმე... სწორია, სწორია... აბა, აბა, გისმენთ, გისმენთ, გვიამბე, გვიამბე! — გაისმა აქეთ-იქიდან.

ია წამოწითლდა, ფართოდ გაიღიმა და უნებურად ფანჯრისაკენ გაიხედა.

დავახშმებული მთვარე ჭანდრის კენწეროებს მოსდგომოდა და მხიარულ კრებულს მინაზებული სახით შემოსცქეროდა.

მთვარის დანახვაზე იას ბრძოლის უკანასკნელი ღამე გაახსენდა და თავის ქნევით წარმოთქვა:

— მართლაც და ეს როგორ საქმე საქმეზე მოვიდა. აგერ ის მთვარე ამ წამსაც ისე მიცქერის, როგორც იმ ღამეს მიცქეროდა და იმ ბრძოლის ამბავი ახლა სულ თვალწინ დამიტრიალდა, — თქვა იამ.

— ყველა გაჩუმდა, იამ კი ასე დაიწყო.

— სანამ ქალაქ ვიბორგზე გავილაშქრებდით, კუნძული კოვისტო უნდა აგვედო. დიდი, ძნელი ამოცანა გვედო წინ, იმიტომ რომ ფინეთი, მთა-გორიანი, ჭაობიანი და მრავალკუნძულიანი ქვეყანა, ძლიერ იყო გამაგრებული ინგლისელების, ფრანგებისა და გერმანელების დახმარებით. თანაც საშინელი ქარბუქი და მკაცრი ყინვები წელში გვწყვეტდა, მაგრამ მაინც მედგრად განვაგრძობდით წინსვლას. წინაღობს ჩვენმა წითელმა არმიამ თეთრგვარდიელი ფინები მოკლოდნელი თავდასხმით უკუაქცია და იმათ ფეხდაფეხ მივდევდით. ერთ დილით საშინელი ქარი ამოვარდა, თან ისეთი თოვლიანი კორიანტელი ააყენა, რომ ირგვლივ არაფერი ჩანდა. ყინვამ ისეთი დღე დაგვაყენა, რომ ხელ-ფეხს ველარ ვგრძნობდით, მაგრამ ჩვენ სიმხნევს ვერაფერი ვერ აკავებდა. კუნძული კოვისტო წინ გვედო და წინ მივიწევდით, ჩვენ არ ვიცოდით, სად რა ხიფათი მოგველოდა, ძლიერ გავიტანჯეთ ჭაობიანი ადგილების გადალახვით. ზოგჯერ ჭაობებში ვიფლობოდით, ზოგან აფეთქება ხდებოდა და მაინც ვერაფერმა ვერ შეგვაჩერა.

მე მაშინ მხვერავთა ავანგარდში ვიყავი. ჩვენ ვუკვლევდით წითელ არმიას გზასა და კვალს. სანამ დაბლობში ვიყავით, ქარიშხალს ისე ძლიერ ვერ ვგრძნობდით, მაგრამ როცა მაღლობზე ავედით, ქარმა თავის ძალა მაშინ გვაჩვენა, ისე გლეჯდა, ისე ლეწდა ყველაფერს, რომ ტყე საშინელი ხმით გასწიოდა. აქ კი ყინვამ ისე შემაწუხა, რომ ქარს ზურგი შევეზბრუნე და ქართულად შევუკურთხე:

— აი შენ დაგენგრეს ეგ საბერველი, აღარ უნდა ჩადგე მეთქი?! — ამ დროს ზურგს უკან ქართულადვე მომესმა:

— ჰა, იაკობ... ქარის ქშიტინმა ხომ არ დაგჯაბნა? მიდი, მიდი, ჩვენებურად! — და ამ

სიტყვებზე ისეთი სიმხნევე ვიგრძენ, რომ მთლად მთაზე როგორ აველ, აღარ გამიგია. ამის მოქმელი ახოვანი ვაჟკაცი იყო, გვარად მეტრეველი. მამაცხონებული ისეთი ხუმარა იყო, რომ სიცილით გვხოცავდა ყველას. იმ დღეს, ბევრი სიარულისა და წვალების შემდეგ, ერთ ტყიან მაღლობზე გავჩერდით ღამის გასათევად. თითქო ჩემმა რისხვამ გაჭრაო, შუალამისას ქარი ჩადგა და ყინვამაც იკლო. დაღლილ-დაქანცული მხვერავები მოყინულ თოვლზე მიყარნენ და მალე ყველას ისე ტკბილად ჩაქინა, თითქოს თოვლზე კი არა, ყურთუკის ბალიშებზე ედოთ თავი.

მე კი თვალზე ლული არ მომიეკიდა. სხვებთან ერთად თოვლში სწორედ მაშინ წავეწეკი, როცა დავახშმებულმა მთვარემ თეთრად შესუდრული ზიდამოები, აი როგორც ახლა, მკროალი შუქით გაანათა. ჩემს პირდაპირ ერთ წოწლოკინა მთას რომ გავხედე, ჩვენი უსანეთის მთა მომაგონდა, ბლუჯა-ბლუჯა ვარსკვლავებიც ისე დაჰქათქათებდნენ, როგორც იმ ღამეს, როცა შენ, დედაჩემო, ფრონტზე მაცილებდი. ვახსოვს, ბოგირიდან რომ დამიძახე: შეილო ია, სიმამაცე და სიმხნევე ყველაფერს აადვილებს, მაგრამ სიფრთხილე არ დაგავიწყდესო.

— ოო, რომ იცოდე, შეილო, გულზე რა დიდი ცეცხლი მეკიდა, მაგას რომ გეუბნებოდი — ჩუმად წაიდულუნა იას დედამ და გალიმბულ სახეზე ცრემლი ჩამოუგორდა.

ამ სიტყვებზე ბევრმა გაიღიმა, ზოგმა თავი გაიქნია. სიჩუმე არავის დაურღვევია.

იამ ისევე განაგრძო:

— ჰო და იმ წუთში ის შენი სიტყვები ყურში ისე ჩამომესმა, თითქოს ზურგს უკან იდექი და მაფრთხილებდი. ამ დროს ტყის გასწვრივ თითქოს რაღაცამ დაიჭრიალა. თვლები უფრო ფართოდ გავახილე და იმ ალავს მივაჩერდი, საიდანაც ოდნავი ჩქამი მომესმა. ერთხანს ხმაური არ განმეორებულა, მაგრამ რაღაცა მოუსვენრობამ ამიტაცა და მთლად სმენად ვიქეც.

— ალბათ, დათოვლილი ტოტი სადმე მოტყდა და იმან თუ გაიფაჩუნა — მეთქი, გავიფიქრე და მაინც იმ ადგილს თვალს არ ვაშორებდი. ვუცქერი, ვუცქერი და უცებ მომეჩვენა, თითქოს თეთრი მთა შეინძრა.

— ბიჭოს! რა ამბავია, ნუთუ მეწყერი და-
იძრა მეთქი, — კვლავ გავივლე გულში, წამო-
ვიწიე, იდაყვზე დავეყრდნე და თვალბზე ხე-
ლი მივისვ-მოვისვი, ხომ არ ვტყუვდები მეთქი,
მაგრამ არა. აშკარად შევამჩნიე, რომ მთა იძრო-
და და ძირს ნელ-ნელა მოცოცავდა. ეე... აქ
რაღაც ამბავია, მეწყერი ასე ფრთხილად არ
იძვრის, იმან ჩქაფანი და გახმაურება იცის მე-
თქი, და მივხვდი. თმები ყალყზე დამიდგა.
რა უნდა მექნა? იმ დროს ხმის ამოღება საქმეს
მთლად დაღუპავდა, არა და თავზე წამომ-
დგარი თეთრად შენიღბული მტერი მალე შე-
ნიშნავდა ჩვენ იქ ყოფნას და სულ ერთიანად
ამოგვჟღელტდა. ეს რომ გავიფიქრე, მთელ სხე-
ულში ცხლად რაღაცამ დამირბინა. კბილები
დავაკრაქუნე და ერთი წუთით თვალები დავ-
ხუჭე. უცებ კიდევ გადავწყვიტე: თოვლზე ხვლი-
კივით უჩუმრად გავცურდი, ბუჩქებთან გამზა-
დებული ტყვიამფრქვევი მოძრავი კუმშისაკენ
შევატრიალე და ელვის სისწრაფით ავაკაკანე,
თან გავიხედე და რას ვხედავ? თეთრი კუმში
უცებ შეტოკდა, დაფანტული მარცვლებივით
გაიშალა და როცა ამხანაგები წამოცვიდნენ,
საშინელი ხმით შევძახე:

— იქ არიან, იქ! ცეცხლი, ამხანაგებო, ცეც-
ხლი! — და სანამ მტრის თოფებმა იგრიალეს,
ჩვენი მეორე ტყვიამფრქვევიც აკაკანდა, დანა-
რჩენთა თოფებმაც იგრიალეს და მოულოდ-
ნელობის გამო თავზარდაცემული მტერი ხე-
ლად ისე გავანადგურეთ, მგონი, მთხრობელიც
არავინ დარჩა.

— უი, შენ გენაცვალე!

— შენი მარჯვენის ჭირიმე, ბიჭო!

— ყოჩაღ, ყოჩაღ, ჩვენი გამირა! — სიხა-
რულით აღმოხდა ყველას და დაეცა სუფლად
ამოისუნთქეს.

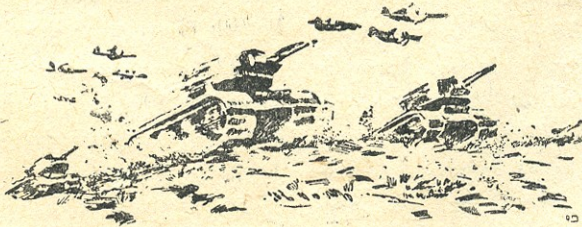
— ეს ისევ შენი გამარჯვებისა იყოს, შენი
მკვირცხლი მოსაზრების ჭირიმე, შენი! — სასვე
ჭიქა ასწია სანდრომ და აღფრთოვანებული
თვალებით შეხედა იას.

— ჩემი კი არა, დედაჩემის გამარჯვებისა
იყოს! მე რომ მაჯილდოებდნენ და გამარჯვე-
ბას მილოცავდნენ, მაშინაც გულში იმას ფფი-
ქრობდი — დედაჩემის სიტყვები იმ ღამეს, ალ-
ბათ, იმიტომ ამეკვიატნენ, რომ დაღლილ-და-
ქანცულს ძილი ერთი წუთითაც არსაიდან არ
წამომპარვოდა, თორემ ყველა დავიღუპებოდი
მეთქი.

— იცი, ია, დედა სულ იმაზე ტიროდა,
რატომ სურათი არ გადავალეზინეო. ავდექი
და მე დავხატე, რომ აღარ ეტირა. აბა, ნახე,
რა კარგადა ხარ!

იამ სურათს დახედა და ხმამალა გადა-
იხარხარა. შემდეგ ქალღი ხალხისაკენ შეა-
ტრიალა და უმალ საერთო ხარხარმა გააყრუა
იქაურობა.

ხარხარებდნენ ყველანი და სიცილით ერთ-
მანეთს აწყდებოდნენ, მაყვალა კი დედას
ზურგს უკან მაგრად ეკვროდა და უკვირდა:
მაგის დახატვაზე მე იმდენი ვიტყვო და ამით
რა აცინებთო?!

აქაქი გოშირიძე

სოფლის ბოლოს მოყვარათ თავი მესამე რაზმის პიონერებს. გურანდი, ფედოსიას ბიჭუნა, პირდაღებული ყურს უგდებდა ამხანაგს. ისინი გასცქეროდნენ კვარაციხეს, რომელიც ღრუბლებში აჩეხილიყო. სოფლებში ამბობდნენ: მაგაზე ჯერ კაცს ფეხი არ შეუდგამს, კვარაციხე მიუყარებელიაო. თამარის ლაშქრობის მეტი არა ახსოვს რა მაგის ქვებსო, და კიდევ რას არ იტყოდნენ მოხუცები!

— ბიძია ლუკიას მეტიც უთქვამს, — წამოყო თავი ბახომ, — კვარაციხეში გველემაპია, ვინც შევა, გადაყლაპავსო.

— რას ამბობ, რას?! სირაული ეკა ამბობდა: ვინც იქ ავა, ცოცხალი ვეღარ ჩამოყვება კლდის პირსაო! — დაუმატა გურანდი და მეგობრებს გადახედა.

— იცი, რა გითხრათ? — წამოიწია დათომ.

— აბა, დათუნი, დაიწყე!

— ჩემი აზრია: ხვალ იქ ავიდეთ!

— ავიდეთ, მაგრამ მთელი რაზმი, თუ...

— რასაკვირველია, მთელი რაზმი უნდა ავიდეს! — თქვეს ერთხმად. მზე უკვე გადასცილდა სანალიკის მთებს. მერცხალთა მარულამ ერთხელ კიდევ შემოუარა კვარაციხის ხავსიან კლდეებს და მიიმალა.

სოფელში დედაკაცები ქათმებს უძახდნენ. კაკუნას უბანში ისმოდა შეძახილი, სადღაც მსუნავი ღორი ჭყვიროდა. ბიჭებმაც დაძრეს ნახირი.

ჩაირბინეს მუხნარი. ნელა მიდიოდნენ სოფლისაკენ. ბილიკებზე გამორბოდა და ყველას წინ უსწრებდა ლუკიას გოგონას ფოთოლას საყვარელი პატარა ვერძი. იგი ამაყად მოაბიჯებდა, პატარა, ნორჩ რქებს მოაქანავებდა.

კაკლებში რომ ჩამოვიდნენ, ღობესთან დათო წამოეწიათ:

— მამლის ყივილზე, აბა, არ დაგავიწყდეს!

— ჰო, გუდა ახლავე მოამზადე, მთელი დღე იქ ვიქნებით.

— სამჭიკის კლდესთან მოდი.

კვარაციხიდან დაშორებით კლდის უბანია, სულ ახლოს სამჭიკის კლდეებია, დაკიდებულ ფერდობზე კი ჯაგნარი და მუხის ტყეა ატეხილი. აქ, ამ მუხნარში, თავი შეუყრიათ მესამე რაზმელებს, მღერინ, იცინიან.

— რალას უცდით?

— ყველანი მოვლენ! ერთად წავიდეთ!

ფოთოლამ მოულოდნელად წამოიძახა:

— მოიცათ, ჩემი ბეკა კვარაციხეზე უნდა ავიყვანო!

— რა გგონია! ბეკა ჯიხვივით მარდია, ყველას გვაჯობებს!

— აბა, მომყევით! — დაიძახა გურანდი და ვიწრო ბილიკს აპყვა. დანარჩენები უკან მისდევდნენ. ზოგს აბგა ეკიდა, ზოგსაც ხის ფოთლები. ბახოს გრძელი ჩანთა ჩამოეკიდა. ფოთოლას პატარა ფოტოაპარატი მოჰქონდა. მიდიოდნენ ამაყად. ვილატამ წამოიწყო „კრიხულას ბადე ვესროლე“.

მათ დიდი გეგმა ჰქონდათ. კვარაციხეზე უნდა ასულიყვნენ სამხედრო მსვლელობით. მათ უნდა გაერღვიათ ციხის მისასვლელი კარები, გაეგლოთ გვირაბი და მიეღწიათ მწვერვალისათვის, საიდანაც ალაბობის მთები მოჩანს.

— გურანდი, ფეხი მაგრად დაადგი!

— ფოთოლა, წინ უყურე ბილიკს!

ნელა მიდიოდნენ მეშვიდე რაზმის პიონე-

რები. ყველას წინ უსწრებდა ფოთოლას ვაცი. ერთი საათის შემდეგ კვარაციხის სვეტზე წამოყუნტული დათო ქუდს იქნევდა და იძახდა: აქეთ მოდიეთო! დიდ კლდეზე ჩამოკიდეს ჭაპანი, მოცოცავდნენ ნელა, ეხმარებოდნენ ერთმანეთს.

— ხელი მაგრა ჩასჭიდე, ბახო! — ჩაჭკვილა გურანდიმ.

— დარდი ნუ გაქვს, ყველაფერი ვიცი...

— ეფრემვერდიც წაგიკითხავს, არა? — ჩაიციინა ვილაცამ.

— მაგისტანა ტყუილი რომ წამეკითხოს, აქაც არ ამოვიდოდლი!

— ნაცარქექიას ზღაპარია! — დაუმატა ბახომ.

ყველანი ავიდნენ. ისინი გასცქეროდნენ კვარაციხის ქვემოთ განლაგებულ სოფლებს, ხიხათის ქედებს, კონცხებს, ხოდაბუნებს. სოფლის ბოლოში მდინარე კრიხულა შხუილით მიძვრებოდა ხავსიან ლოდებში.

— ეს ციხე ძველია. აქ ოდესღაც თურმე თამარ მეფის ჯარები ყოფილან დაბანაკებული. ამ ხვრელით ამოჭონდათ წყალი. აქვე იყო ღუქნები, ეკლესია. აი ბალებიც. წლობით ცხოვრობდნენ. მიუვალი იყო. — უამბობდა გურანდი ამხანაგებს.

ცნობისმოყვარეობით უსმენდნენ პიონერები. ვილაცამ ლოდსა ჰკრა ფეხი. ქვა ჯერ დაცურდა, მერე გრილით დასრიალდა. ქვემოთ, ფერდში, ჩასულიყო ფოთოლას სამაყო ვაცი. ქვამ გვერდით ჩაუარა.

— ვაიმე! — დაიკვილა გოგონამ.

— დაეჯახა! — თქვა გურანდიმ და გაფითრდა.

— გადააგდო!

— ბიჭოს, ბუჩქმა შეაჩერა!

— ქვები კვლავ მოგორავს!

— რას უყურებთ, რის შეგშინებიათ! ჩვენთან შიშს რა უნდა! გამოდით აქეთ! — დაიძახა გურანდიმ და მკვირცხლი თვალებით გაუღიმა მეგობრებს.

— მოხსენით გვირახს ჭაპანი! — ბრძანა მან.

— ახლავე! — თქვა დათომ და გაიქცა. გვირახიდან ძლივს გამოათრია ჭაპანი. მას ქამრებიც წააბეს. ნელა ჩაჰყვა გურანდი ციკაბო ფერდობს. ქვევით ხეობებში მოჩანდა კრიხულას სუფთა მორევი. კლდის გულიდან შეშინებული ქორი გამოფრინდა. ფრთების შრიალით გაემართა ხიხათისაკენ.

გასუნგული უცქეროდნენ.

გალმა სოფლიდან დედაკაცები კიოდნენ:

— რას შვრებით! ვინა ხართ?!

გურანდიმ ბუჩქისაკენ გაიწოდა ხელი, გამხმარი რტო მოხვდა და ძირს დაიწია. მეგობრებს, თითქოს ჭინჭრით დაუსუსხეს სხეულიო, ბუსუსები დაეხარდათ. ერთმანეთს შეხედეს. აღარ სუნთქავდნენ. ჩიტების ჟრიაშულმა დაარღვია მყუდროება. მათ მწყურალად გახედეს მეგობრებმა.

გაფითრებული უყურებდა ფოთოლა.

— ცოტაც, ჭაპანს მაგრა მოჭკიდეთ ხელი! — ამბობდა ბახო და ოფლს ხალათით იწმენდდა. ძლივს ამოდიოდა გურანდის ხმა ზევით, კლდის ნაპრალები იტაცებდნენ.

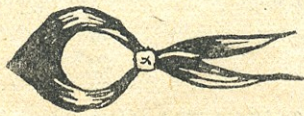
გურანდიმ ცალი ხელით ქამარი შეიხსნა, მოუქნია და ბუჩქს მოდო. მიიწია იქით. თიკანი არ ინძვროდა.

ვაჟი ქანდაკებასავით იღვა, გრძნობდა გადარჩენას. ნელ-ნელა ამოსწიეს, ამოიყვანეს ფოთოლას საყვარელი თიკანი. ერთი აურზაური შეიქნა. ჰკოცნიდნენ გულმაგარ გურანდის.

— მაშ როგორ გინდათ! — დაუმატა დათომ და თითონაც ბეჭების რხევით გაიარა მათ წინ. გვირახიდან კვლავ ჩამოკიდეს გრძელი ჭაპანი, ჯერ თიკანი ჩამოუშვეს, მერე რაზმი დაიძრა.

— ბილიკით იარეთ! — უყვიროდა გურანდი. ოქროსფერ თმებს ურხევდა კრიხულას ხეობიდან ამონაქროლი გრილი ნიავი. მან გადახედა მეგობრებს წყლიანი მომღიმარი თვალებით და თქვა:

— რაზმი ბრუნდება დანაკარგების გარეშე! აბა, ბიჭებო, ვაჟაკური სიმღერა!

 წვევამდის

გინაროდეს, რომ მიდიხარ
ჩენი საზღვრის მცველად,
შენს თვალეში სინარულის
ნაპერწყლები ელავს.

არ შეგიდრკეს არასოდეს
გული ჯერაც ლალი,
დაიცავი მტრებისაგან
შენ სამშობლო, — ბალი.

მოდარაჯეს, გზას ბნელეთში
გაგიკაფავს ელვა,
გულს ლომივით გაგიმაგრებს
მილიონთა ღელვა.

დე, იყავი, ახალგაზრდავე,
ჩენი საზღვრის მცველად,
შენს თვალეში სინარულის
ნაპერწყლები ელავს.

სამი წელი, შემდეგ ისევ
მშობლებს ნახავ ვაჟი,
შენს გმირობას ქარი რხევით
საბჭოეთში გაშლის.

მედი ჩხაიძე

(თბილისი, მე-77 სკოლა, მე-8 კლასი).

ბნელი ღამეა, საშინელი ბნელია ღამე...
მდინარეს შავი ჩრდილი მუქად აქვს გადაშლილი,
ირგვლივ დუმილი... არსაიდან არ ისმის რამე,
მხოლოდ წყლის ტალღა მობუტბუტებს სრბოლით
დადლილი.

დგახარ ღამეში, შეფიცული სამშობლო მიწას,
დგახარ ანაყი და მაგარი სალი კლდესავით.
დგახარ, არწივო, და სამშობლოს მიწა-წყალს იცავ,
გული ვაჟური მხურვალე გაქვს ნათელ მზესავით.
გვერდით დაგყვება შენ ერთგული დარაჯი ძალლი,
ისმის ხმა თქვენი ნაბიჯების, ირგვლივ-კი ბნელა...
სინათლე მოჩანს მხოლოდ შორით დარაჯთა სახ-
ლის,

გულდახურული ღამე მეფობს გადაშლილ ველად.
უცებ მანვილ ყურს შემოესმა რალაც ხმაური,
ძალღმა ყურები წამოცქვიტა, შეწყვიტა რბენა.
იქნება არის ნახად მქროლი ქარი ზღვაური?
მაგრამ... ჩუ! ისმის, ისმის თითქოს დადლილი ქმენა.
წყლიდან უეცრად აიმართა, ეტყობა დაღლა,
ჰგონია, თავი გადირჩინა, ფრთხილად აბიჯებს.
უეცრად ესმის შეძახილი: „ხელები მალა!
საით მიდიხარ, ფეხს საზღვარზე ვერ დააბიჯებ“.
და სისხამ დილით შენ ხალისი თავიდან აგყვა,
მზეც ხალისობდა, შენ ამაყად გარემოს მხერდი...
შენი გმირობა კრემლისაკენ მავალ გზას გაჰყვა,
ლენინის სახით დაგიმშვენეს გმირული მეკრდი.

ეთერი მეჩველია (ქუთაისის პირველი საშუალო სკოლის მოსწავლე).

მ ა მ ა თ ი ვ ა ნ ო

მოსალამოვდა. მზემ უკანასკნელად გადმოსტყორცნა თავისი სხივები დედამიწას და დასავლეთისაკენ ჩაიძირა. ამ დროს მოსაზღვრე სოფლის პიონერები „მესაზღვრობიას“ თამაშობდნენ.

პიონერ ვანოს, რომელიც სწავლაში წარჩინებულ მოსწავლედ ითვლებოდა, „მესაზღვრის“ მოვალეობა ეკისრა. ვანო იმდენად იყო გატაცებული ამ თამაშით, რომ თავის მოვალეობის გარეშე არაფერს არ აქცევდა ყურადღებას. ის შეუმჩნეველად გილას იყო შეფარებული.

ბინდი უფრო და უფრო ახლოვდებოდა. მინდვრებიდან მომავალი ხალხისა და ნახირის ხმა შეწყდა.

ვანომ ადამიანის ლანდი შენიშნა, რომელიც მისკენ მოდიოდა. ვანომ თავისი თავი ნამდვილ მესაზღვრედ წარმოიდგინა და მომავალს შესძახა „სადექ“, მაგრამ მალე გამოერკვა და მოულოდნელ შეძახილზე შემკრთალ მგზავრთან ბოდიში მოიხადა.

მგზავრი მოხუცი გამოდგა.

— ძია! საიდან მობრძანდებით, ასე რომ დაღლილხართ, ან სად მიბრძანდებით?

— მე აქვე სოფლიდან ვარ, ძროხა არ დაბრუნდა ამ საღამოს ნახირიდან და საბჭოში მივდივარ გამოსაცხადებლად, — უბასუხა უცნობმა — და გზა განავრძო.

ვანო ამ სოფელში დიდსა და პატარას ყველას იცნობდა და მოხუცის სიტყვებში დაეკვებულ იშორი-ახლო უკან გაჰყვა: მართლა საბჭოში მიდის თუ არაო.

მოხუცი მგზავრი მიუახლოვდა თუ არა გზაჯვარედინს, მიიხედ-მოიხედა და სწრაფი ნაბიჯით, თითქმის სირბილით წავიდა. ვანო იმან უფრო დააეჭვა, რომ მგზავრმა სხვა მიმართულებით გადაუხვია და იქვე ახლო სოფლის განაპირა ეზოში შეირბინა.

ვანომ გადაწყვიტა შეეტყო, თუ ვინ იყო ეს უცნობი. ის ელვის სისწრაფით გამოქანდა უკან, მიიბრინა მესაზღვრეების საგუშაგოსთან და ნანახი უამბო.

მესაზღვრეები დანიშნულ ადგილზე მივიდნენ.

შეადგეს სახლის კარები. უცნობი, რომელიც ვანოს გადმოცემით მოხუცი უნდა ყოფილიყო, აღმოჩნდა შუა ხნის კაცი. მან გაქცევა დააპირა, მაგრამ დააკავეს.

უცნობს გაჩხრეკისას აღმოაჩნდა სასროლი იარაღი და უცხო სახელმწიფოს დავალებით შედგენილი რუკები და გეგმები.

ბ ი ძ ი ნ ა ნ ი ნ ო უ შ ი ლ ი

(თბილისი, მე-2 სკოლის მე-5 კლასის მოსწავლე).

ნანა, ნანა, შვილო, ნანა, დღეს დაგვიდგა დიდი ნანა, მზე სტალინმა წალკოტვივით აგვიყვანა ეს ქვეყანა.

უხვ ბარაქით, ოქროს ხევით ავსებულა ბალი, ყანა.

ყველა ხარობს, ყველას თვალში სინარჯლის სხივი მოჩანს.

ეს ცხოვრება საამური, სტალინის მზემ მოგვიტანა.

ნანა, ნანა, ნანა, შვილო, იავნანა, გადაშლილო!

ღრუბლის ქულავ გააუნტულო, მისიგით გაფურჩქნულო!

გამეზარდო უნდა გმირი და ვეჟაკი სასახელო,

რომ სტალინი — დიდი მამა და სამშობლო ასახელო!

ასახელო საბჭოეთი და მტრებს ჩასცე გულში დანა... ახლა ტკბილად დაიძინე:

ჩემო გვრიტო... ნანა, ნანა. სადღაც კენესის სალაშური და ფოთლებში შაშვი გლობს...

აღვის ტოტზე იადონი შენზე ჰანგებს მუსიკალობს.

მზემ სხივები ფანჯარაში შენს ალერსად გამოგზავნა,

ჩაგებია ბროლის ყელზე, ჩაგოცნა და გეთაყვანა!

ღრუბლის ქულავ, მარგალიტო, გაზაფხულის გარიჟრაჟო,

მამაშენი საზღვარზე დიდ სამშობლოს სადარაჯოდ.

რად მიღიმი? გაგებარდა? გსურს მამასთან იყო თანა?

ჯერ ადრეა, გენაცვალე, დაიძინე... ნანა, ნანა... დაიძინე, შვილო, ტკბილად...

ნუ ტიტინებ წარამარა! მზე ჩავიდა, მტრედის ფერით იფანტება ცის კამარა.

ცამ თვალები გამოისხა, ხევი ნისლით დაიფარა... ცა გაირღვა და მიწაზე მთვარე ვერცხლად დაიღვარა...

ღ ო მ ე ნ ი გ ო რ ბ ი ბ ი

(საჯავახოს სრ. საშუალო სკოლის მოსწავლე).

მალეა ჭანკოზაძე

საქართველოს სამოქალაქო საჰაერო ფლოტის
სამმართველოს უფროსი, ორდენოსანი.

ეს მოხდა 1935 წლის ივლისში.

დილა იყო. ვსაუზნობდი. სამმართველოდან დეპეშა გადმომცეს. მე ის იქვე გაეხსენი და ელვის სისწრაფით გადავაღლე თვალი.

—ნუთუ?!—გავიფიქრე უმაღლ, — ეს ის არის, რაზედაც ამდენი ხანია ვოცნებობ! დეპეშით მატყობინებდნენ, დაუყოვნებლივ გაფერენილიყავი ზემო სვანეთში, მესტიიდან მძიმე ავადმყოფი ინჟინრის გადმოსაყვანად.

— ეს მშვენიერი შემთხვევაა: სხვა მიზეზით ვერ გადაწყდა გზის გახსნა იქით, დროა კი გაინხნას ზემო სვანეთში ტრასი, თორემ ის კუთხე ხომ უტრანსპორტოა. საავტომობილო გზაც კი არ არის, ზამთარ და ზაფხულ მარხილები...

მაგრამ ეს არც ისე უბრალო ამბავია, სვანეთში გაფრენა! ეს ხომ ზაქათალა—წნორისწყლის ხაზით ფრენა არ არის, ან ქობულეთის მინდვრების „პარიზის მწვანით“ მორწყვა თვითმფრინავიდან. ეს სულ ახალი საქმეა, ფრიად ძნელი, მაგრამ ამავე დროს საინტერესო ამოცანაა,—ფიქრობდი მე.

ჩემი ოცნება ასრულდა და ახლა ფიქრის დრო სადღაა. არის! გაფერინდე ზემო სვანეთში,—დავასკვენი მტკიცედ.

აუღელვებლად და დაჟინებით ვეშაადებოდი რთული გაფრენისათვის.

დადგა ჟამი. ვიდრე თვითმფრინავზე ბენზინისათვის დამატებით ბალონს დგამდნენ, მე

აეროდრომის უფროსს ვეზასებოდი სვანეთის რუკაზე, რომელზედაც ჯვრით იყო აღნიშნული დაშვების ადგილი.

თბილისმა გამაცილა. ქუთაისამდე გაფრენა ჩვეულებრივი იყო. იქაც შეხვედრა... საქართველოდან მე პირველს უნდა გამერღვია სვანეთის თალის სქელი ღრუბლები და ეს ბევრში იწვევდა ცნობისმოყვარეობას.

თვითმფრინავი მსუბუქად მოსწყდა მიწას. დავიწყე სიმაღლის აღება და რამდენიმე წუთის შემდეგ გადაველი ლათფარის გადასავალზე, რომლის იქითაც გაწოლილიყო სვანეთი. გადასავალის ქიმი გარკვევით გამოიყოფოდა კბილანა კლდეებიდან და დათოვლილი მინდვრებიდან ლურჯ ცის ფონზე.

სვანეთიდან ქარი ქროდა და თვითმფრინავის შუბლს ვერა და ვერ ასცდა მისი იერიში. მიძნელდებოდა სიმაღლის აღება, ამიტომ ხშირად ძალზე დაბლა ვეშვებოდი, ისე დაბლა, რომ მანქანის კაბინიდან გარკვევით ვხედავდი სვანეთის მიხვეულ-მოხვეულ ბილიკებს. ერთ ბილიკზე სვანს მოვკარი თვალი, ის ცხენზე იჯდა; როდესაც თვითმფრინავი ისე დაბლა დავეშვი, რომ მისი ფრთები თითქმის შეეხო კლდის ქვებს, სვანმა შუბლზე მიიჩრდილა ხელი და განცვიფრებით დაიწყო ყურება, მე კი კვლავ სწრაფად ავიღე სიმაღლე და სულ ორიოდე წუთის შემდეგ თვალისაგან მომეფარა ის ბილიკი და სვანიც თავისი ცხენით.

ჰმი აი, რა არის საჭაერო გზა. ჩემი თვით-მფრინავი საცაა გაჩნდება მესტიაში, ის სვანი კი კიდევ სამ დღეს ივლის თავისი ცხენით და...

გამიელვა თავში, როდესაც ჩემს წინ გამოჩნდა მესტია თავისი ცნობილი სვანური ციხე-კოშკებით. საათს დავხედე. ფრენას თურმე ერთი საათი და 20 წუთი მოვანდომე.

მესტიის ჩრდილოეთით ინგურის ნაპირზე გამოჩნდა მინდორი, სწორედ ის, რომელიც სვანეთის რუკაზე დაშვების ადგილად იყო აღნიშნული. მაგრამ ის რატომღაც ლაპლაპებდა, თითქოს წყლით იყო დაფარული.

მანქანის მექანიკოსმა ხელი მხარზე დამადო და ჩამომძახა:

— წყალია!

— როგორ არ გააფრთხილეს ესენი, სად დავჯდეთ? — ვუპასუხე და გავაკეთე რა ორი წრე, დავეშვი ხეობისაკენ.

მესტიის მახლობლად ინგურის მარჯვნივ მოჩანდა პატარა სოფელი. მთების დაქანებაზე, რომლებიც განიერი კალთებით ეშვებოდნენ ინგურისაკენ, გადაშლილიყო მოყავისფრო მინდვრები, საიდანაც, ეტყობოდა, მოსავალი უკვე აეღოთ.

— აქ შეიძლება დაშვება, — გამიელვა აზრმა.

ინგურის მარცხენა ნაპირი ტყიანი ციცაბოთი ეშვებოდა მდინარეში, ხოლო მინდორი მარჯვნივ დაქუცმაცებული იყო რამდენიმე უსწორმასწორო ნაკვეთად.

— ასეთ მდებარეობაზე დაშვება სახიფათოა, მანქანას დავამსხვრევ, — გავფიქრე და თვითმფრინავი უშალვე ზევითკენ მივმართე; შემდეგ კვლავ გავაფრინე მანქანა მდინარის მარცხენა მხარეს. და ასე რამდენჯერმე ჩავუქროლე ინგურის ხან მარჯვენა და ხან მარცხენა ნაპირებს: გაძნელდა დაშვებისათვის შესაფერისი ადგილის პოვნა.

ბოლოს გადავწყვიტე დავშვებულიყავი ინგურის მარცხენა მხარეზე ხეობის ქვევით, მე-

ექვსე ყათარზე. იქ ეს-ეს იყო თიბვა დაემთავრებინათ. მოსავალს არ დავაზიანებდი და ადგილიც უფრო შესაფერისი მოჩანდა დასაშვებად. ასეც მოვიქციე.

მესტიიდან მალე გაჩნდნენ ცხენოსნები. მათ სახეზე მოულოდნელი სიხარულის იერი დავინახე, როდესაც დავამთავრე თვითმფრინავის დათვალეირება და ჯერ ისევ ჩაჩოქილმა შევხედე მათ. მექანიკოსი კვლავ მოტორს ატრიალებდა.

ერთმა მოსულთავანმა ველარ მოითმინა, მიიბრინა მასთან, მხურვალედ გადაკოცნა და აღფრთოვანებით შესძახა:

— ჩვენ ბედნიერნი ვართ! იქვე მეორე გაჩნდა მასთან და ეკითხება:

— ყველაფერი ხომ რიგზეა?

მექანიკოსმა გაუღიმა და ჩემკენ მოუთითა. ისინი ახლა ჩემთან მოვიდნენ.

— ხელმძღვანელობა ხართ, ალბათ, არა? — მივმართე.

— რაიკომის მდივანი ვარ, მიშა პირველი, — გამეცნო ერთი და მიმითითა გვერდით მდგომზე: — ეს რაიალმასკომის თავმჯდომარეა.

— რატომ აქ დაეშვიო? ჩვენ გვაქვს აეროდრომი, — მეუბნება რაიკომის მდივანი. მე გამეღიმა.

— თქვენს აეროდრომზე სათხვეელი თუ შეიძლება დადგათ, თორემ თვითმფრინავი...

საუბარი ერთხანს გავაგრძელებო. შემდეგ მექანიკოსს ვუთხარე მანქანა წესრიგში მოეყვანა, მე კი მასპინძლებს გავყევი მესტიაში ცხენით.

ავადმყოფი მაშინვე ვინახულე და გადაწყვეტილიც მქონდა მისი წამოყვანა მეორე დღესვე, დილით, მაგრამ ფრენისთვის შეუფერებელი ამინდის გამო ვაფრენა გადაიდო. დღე უქმად არ გავვიტარებია.

რაიკომის მდივანმა, რომელსაც ადრევე შეეტყუა ჩვენი შეფერხების შესახებ, დილითვე მოიბრინა ჩემთან და მეუბნება:

—რა იქნება, მოხუც სვანებს თვითმფრინავი-
დან რომ ვაჩვენოთ სვანეთი? აი, მე ფურცლე-
ბიც დავაბეჭდინე. შემოუფრინოთ სვანეთს ახ-
ლავე ირგვლივ, ჩამოვყაროთ ეს ფურცლები

და კაცებმა, რომ მათ თავისი სამშობლო საბჭო-
თა თვითმფრინავის ფრთებიდან დაინახონ“.
რაიკომის მდივნის ეს აზრი ძლიერ მომეწო-
ნა, დავეთანხმე.

მართლაც ტრიუმფა-
ლური ზეიმი იყო მეს-
ტიაში იმ დღეს. აერო-
დრომი, რომლის წეს-
რიგში მოყვანა უკვე
მოესწროთ სვანეთის
მცხოვრებთ, გაესილიყო
ხალხით. განსაკუთრე-
ბით მოგზავდებოდნენ
თვალში მოხუცები და
ბავშვები.

იმ დღეს თვითმფრინ-
ავის კაბინიდან გაღ-
მოსვლელად ოცდა-
თორმეტჯერ შემოფუ-
ფრინე მესტიის მიდა-
მოებს და დღის სრულ
თორმეტ საათზე უკა-
ნასკნელი, ყველაზე მო-
ხუცი, მგზავრი გადმოგ-
სვი, რომელმაც ღიმი-
ლით შემომხედა და შეს-
ძახა:

— ლაიდ ეზერ! *

თბილისში ვაფრენის
დრო ახლოვდებოდა.
მანქანას უკანასკნელად
ვათვალეიერებდი, სვა-
ნებს ავადმყოფი მარ-
ხილით მოეყვანათ.

დაყოვნება აღარ იყო
საქირო. გულთბილად
გამოვემშვიდობე სასია-
მოვნო მასპინძლებს,

რომლებიც უზომო კმაყოფილებას გამოთქვამდ-
ნენ. მეც ჩემის მხრივ მაღლობა გადავუხადე მათ
და ჩემი ადგილი დავიკავე. ავადმყოფი მოათავ-
სეს საკაციდან მანქანაში. დაეძარი რა თვითმფ-
რინავი სვანური მიწიდან ჰაერში, ერთხელ კიდევ
გადმოვძახე გამაღობთ მეთქი და ავადმყოფი
მგზავრითურთ თეთრ ღრუბლებს შევუერთდი.

* ძალიან კარგია.

თვითმფრინავიდან და, ვარწმუნებთ, მთელი
სვანეთი აეროდრომზე მოიყრის თავს. წა-
რმოიდგინეთ, რა ტრიუმფი იქნება.

ეს თქვა და ფურცლები მომაწოდა, რომელ-
ზედაც ეწერა: „სვანებო! გამოგზავნეთ მესტია-
ში ყველაზე მოხუცები! დეე, სვანეთის ყველა
კუთხიდან თავი მოიყარონ მოხუცმა ქალებმა

მუშაპი მოძყვლელის უპი

(ზღაპარი)

ოდესლაც ცხოვრობდა ერთი ღარიბი შე-
შისმჭრელი; დილიდან შუადღემდე მუშაობდა.
როცა ცოტაოდენ ფულს თავი მოუყარა, თავის
ვაჟს უთხრა: „შენ ჩემი ერთადერთი შვი-
ლი ხარ. მე მინდა, რაც კი ფული ოფლითა
და დაგვით შემიძენია, შენს სწავლას მოვანზა-
რო, თუ რამე სასარგებლოს შეისწავლი. მა-
შინ, როცა დაგებრდები, როცა სხეული მო-
მიღუნდება და იძულებული გავხდები სახლში
ვიჯდე, მაჭმევ და მასმევ“.

ახალგაზრდა უმაღლეს სასწავლებელში შე-
ვიდა და ისე მუყაითად სწავლობდა, რომ მა-
სწავლებლები აქებდნენ. როცა კარგა ხანი იქ
დაჰყო და რამდენიმე კლასი დაამთავრა, მაგ-
რამ ჯერ კიდევ ყველაფერში არ იყო საკმაოდ
დახელოვნებული, მამის შემონახული მცირე
თანხა გაუთავდა და ყმაწვილი იძულებული შე-
იქნა შინ დაბრუნებულიყო. მამამ მწუხარედ
უთხრა:—ეჰ, შვილო, მეტის
მოცემა აღარ შემიძლია, ამ
სიძვირის დროს, ლუკმა პუ-
რის გარდა, ერთ ფარასაც
კი ვერ ვშოულობ.

საყვარელო მამა, —უბასუხა
შვილმა, —ამაზე ნუ იწუხებ,
ამ მდგომარეობასაც შევეურიგ-
დებო. როცა მამამ დააპირა
ტყეში წასვლა, რომ ხის მო-
ჭრასა და დალაგებაში ცოტა
რამ ეშოვა, ვაჟმა უთხრა: მეც
მინდა შენთან წამოვიდე და
მოგეხმარო. — კარგია, შვი-
ლო, მაგრამ გაგიჭირდება,
ასეთ მძიმე მუშაობას შენ არა
ხარ შეჩვეული და ვერ აიტა-

ნო; გარდა ამისა, მე მხოლოდ ერთადერთი ნა-
ჯახი მაქვს და ფულიც არ გამაჩნია, რომ მეორე
ვიყიდო. — მეზობელს სთხოვე, გათხოვებს, სა-
ნამ მე თვით მოვახერხებდე ნაჯახის შეძენასო, —
უბასუხა შვილმა.

მამამ მართლაც ინათხოვრა მეზობლისაგან
ნაჯახი და მეორე დღეს გათენებისას მამა და
შვილი წავიდნენ ტყეში. შვილი მუყაითად და
მზიარულად ეხმარებოდა მამას. როცა მზე გა-
დაიხარა, მამამ უთხრა: ახლა კი დავისვენოთ
და ვისადილოთ, შემდეგ კიდევ უფრო კარგად
ვიმუშავებთო. შვილმა აიღო თავისი კერძი პუ-
რი და მიმართა მამას: შენ დაისვენე, მამა, მე
კი დაღლილი არა ვარ. ტყეს მოვივლი, იქნებ
სადმე ჩიტების ბუდე ვნახო. — აი შე ჩიტირე-
კია, რა გესეირნება, დაიღლები და ხელსაც
ვეღარ გაანძრევ, აქ დაჯექ და მოისვენ-
ნეო, — უბასუხა მამამ.

შვილი მაინც წავიდა ტყე-
ში; მზიარულად ილუკმებოდა
პურს და თან ათვალეერებდა
ტოტებს, იქნება სადმე ბუდეს
მოვჭკრა თვალიო. ასე მიმო-
დიოდა ყმაწვილი, სანამ არ
წააწყდა ერთ უზარმაზარ
მუხას, რომელიც მრავალი
ასეული წლის იქნებოდა და
ხუთი კაციც კი ვერ შემო-
ხვევდა ხელს. ყმაწვილი გა-
ჩერდა, შეაჩერდა და ფიქ-
რობდა: აქ, უეჭველია, არა
ერთ ჩიტს აქვს ბუდე ჩადგმუ-
ლიო. ბოლოს მოეჩვენა, თით-
ქოს რაღაც ხმა ესმის. ყური

დაუგდო და გაიგონა, თითქოს ვიღაცა გაგუ-
დული ხმით იძახოდა: ზევით ამომიშვი, ზევით
ამომიშვიო. მიმოიხედა, მაგრამ ვერაფერი შე-
ამჩნია, მხოლოდ მაინც ეჩვენებოდა, რომ ხმა
ქვევიდან, მიწიდან ამოდიოდა. მაშინ ყმაწ-
ვილმაც დაუძახა: სადა ხარო? ხმამ უპასუხა:
მე ქვევითა ვარ, მუხის ძირთან, ამომიშვი ზე-
ვით, ამომიშვი ზევითო. მოწაფემ დაიწყო ხის
ძირის მოსუფთავება და ფესვებში ძებნა, სა-
ნამ არ ნახა ერთერთ პატარა ღრუში შუშა.
შევირდმა ბოთლი მალა ასწია, მზის შუქზე
გახედა და დაინახა ბაყაყის მსგავსი რაღაც
არსება, რომელიც ზევით-ქვევით ხტოდა. „ზე-
ვით ამომიშვი, ზევით ამომიშვი“ — ისევ და-
იძახა მან, და შევირდმა, რომელიც ცუდს არა-
ფერს ელოდა, შუშას საცობი მოხსნა. მაშინ-
ვე ამოვიდა სული, რომელიც იზრდებოდა და
ისე სწრაფად იზრდებოდა, რომ რამდენიმე
თვალის დახამხამებაში მის წინ დადგა რაღაც
ახმახი, ნახევარი ხის ოდენა საზარი სულღერი.
— იცი შენ თუ არა, — დაიყვირა მან საშინელის

ხმით, — რა გასამრჯელო გერგება ჩემი განთა-
ვისუფლებისათვისო? — არ ვიცი, — თამამად უპა-
სუხა შევირდმა. — ან კი საიდან უნდა ვიცოდყო?
— მაშ მე გეტყვიო. წინდაწინ რომ გეთქვა,
შეედავა შევირდი, — აღარ ამოგიყვანდი, მაგ-
რამ ჩემი თავი მე უნდა შემრჩეს, სანამ ხალხს
არ დავეკითხებითო. ზოგი ასე იტყვის და ზოგი
ისე, მაგრამ დამსახურებული გასამრჯელო მაინც
უნდა მიიღო, — დაუყვირა სულმა, — შენ გგო-
ნია, მე მოწყალებით ვიყავი ამდენს ხანს შუ-
შაში ჩაკეტილი? არა, სასჯელს ვიხდიდი. მე
ვარ ძლევამოსილი მერკურიუსი და ვინც გამა-
თავისუფლებს, მას კისერი უნდა მოგტეხო.
— მომითმინე ერთი, — უპასუხა შევირდმა, — ასე
აჩქარებით არ შეიძლება, უპირველეს ყოვ-
ლისა მეც უნდა ვიცოდე, რომ შენ შუ-
შაში იჯექი და რომ შენ მართლაც სუ-
ლი ხარ; თუ შესძლებ და ისევე შუშაში ჩაძ-
ვრები, მაშინ დაერწმუნდები და შეგიძლია რაც
გინდა ის მიეცო. სულმა შედიდურად უპასუხა:
ამას დიდი ხერხი არ სჭირდებაო, შეიკუმშა და
ისევ დაპატარავდა და დაწვრილდა, როგორც
წინათ იყო, და შუშის ყელში ჩაძვრა. მაგრამ
როგორც კი სული შუშაში ჩაძვრა, შევირდმა
შუშას თავი დააცო და იგი ძველს ადგილზე
მიაგდო მუხის ძირში. ასე მოტყუვდა სული.

შევირდს უკვე მამასთან დაბრუნება უნ-
დოდა. ახლა სულმა დაიწყო საწყლად ძახილი:
ამომიშვი, ამომიშვიო. — არაო, — უპასუხა
შევირდმა, — მეორეჯერ ვერ ამოგიშვებო; ვი-
საც ერთხელ ჩემი მოკვლა უნდოდა, იმას რო-
გორ გაეუშვებ, როცა ხელში მოვიგდეთ?! — თუ
გამათავისუფლებო, — დაიყვირა სულმა, — იმ-
დენს მოგცემ, შენს სიცოცხლეში გეყოსო.
არაო, — უთხრა ისევ შევირდმა, — შენ ახ-
ლაც მომატყუებ, როგორც პირველად მომა-
ტყუეო. — ბედს ჰკარგავო, — უთხრა სულმა, —
არაფერს მოგწევ და დიდადაც დაგასაჩუქრე-
ბო. შევირდმა გაიფიქრა: მოდი ერთი ვსინ-
ჯავ, იქნებ სიტყვა ამისრულოს, ფათერაკს კი,
მგონი, ვერ შემყრისო.

შევირდმა შუშას საცობი მოხსნა თუ არა,
სული, როგორც წინათ, ახლაც ამოვიდა, გა-
დილდა და ბუმბერაზის ოდენა გახდა. მიიღე
შენი გასამრჯელოო, — უთხრა შევირდს სულმა
და გაუწოდა სალბუნის მსგავსი სულ პატარა

მწვარი და დაუმატა: ერთ ბოლოს თუ ჭრილობას გადაუსვამ, ჭრილობას მოარჩენს, ხოლო მეორე ბოლოს თუ ფოლადსა და რკინას გადაუსვამ, ვერცხლად გარდაქმნისო. — ჯერ უნდა გავსინჯო, — უთხრა შეგირდმა, აილო ნაჯახი და ხეს ჭდე გაუკეთა, შემდეგ გადაუსვა სალბუნის ერთი ბოლო, ჭდე მაშინვე შეიკრა და ხე გამთელდა. ეს კი ნამდვილი ამბავიაო, — თქვა შეგირდმა, — ახლა შეგვიძლია ერთმანეთს დავშორდეთო.

სულმა შეგირდს მადლობა გადაუხადა განთავისუფლებისათვის, შეგირდმა კი სულს მადლობა უთხრა საჩუქრისათვის და წავიდა მამასთან.

— სად დახეტიალობდიო? — შეეკითხა მამა. — მუშაობა რად დაივიწყე? აკი გითხარი, შენ საქმეს თავს ვერ მოაბამ-თქო!

— დამწვილდი, მამა, კიდეც მოვასწრებო, — უპასუხა შვილმა.

— მოასწრებ, დიახ! — ამბობდა გაბრაზებული მამა. — ასე მუშაობა არ შეიძლება!

— მამა, აი, აგერ რომ ხეა, მისი მოჭრა მინდა, და შეხედე ერთი როგორ ხრიტინ-ხრიტინით წამოვაქციო, — უთხრა შვილმა, თავის ნაჯახს სალბუნი გადაუსვა და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა ხეს შემოაჭრა, მაგრამ ნაჯახი ვერცხლად გადაქცეულიყო და პირი გადაეკეცა. — მამა, შეხედე ერთი, რა ცუდი ნაჯახი მოგიცია, პირი სულ ერთიანად მოეკეცაო. მამა შეშინდა და უთხრა: — ეს რა გიქნია, ახლა ნაჯახის ფასი უნდა გადავიხადო და არ ვიცი კი საიდანო... ასეთ სარგებლობას მაძლევს შენი მუშაობა?! — ნუ ჯავრობ, მამა, ნაჯახის ფასსაც მე გადავიხადო, — მიუგო ვაჟმა. — აი შელენჩო! — დაუყვირა მამამ, — შენ საიდან უნდა გადაიხადო, შენ ხომ მე რასაც არ მოგცემ, მეტი არაფერი გაგაჩნიაო! ხის ჭრისათვის მოსაზრება არ გყოფნის, სტუდენტების ოინებით გაქვს თავი გაბერილიო!

ცოტა ხნის შემდეგ შვილმა უთხრა: — მამა, მე მეტი მუშაობის თავი აღარ მაქვს, სჯობია

ავიუქმდეთო. — ეჰ, შენ გგონია მეც შემიძლია შენსავით გულზე ხელები დავიკრიფო? მე კიდე უნდა ვიმუშაო, შენ კი წადი შინაო. — მწუხარებით უპასუხა მამამ. — მამა, მე პირველად ვარ ამ ტყეში, მარტო გზას ვერ გავიგნებ და ბარემ შენც წამოდიო.

მამას სიბრაზე განელბოდა, დაეთანხმა შვილს და შინ დაბრუნდა. გზაზე მამამ უთხრა შვილს: ეს გაფუჭებული ნაჯახი გაყიდე და გაუფრთხილდი, რასაც აიღებ; დანარჩენი უნდა გამოვიმუშავო, რომ მეზობელს ნაჯახის ფასი გადავუხადო. ვაჟმა აილო ნაჯახი და ქალაქში ერთ ოქრომჭედელს მიუტანა, რომელმაც გასინჯა, სასწორზე აწონა და უთხრა: ოთხასი ტალერი ღირს, მაგრამ ამდენი ფული მე არ მაქვსო. შეგირდმა უპასუხა: მომეცი რამდენიც გაქვთ, დანარჩენი თქვენზე დარჩესო. ოქრომჭედელმა გადასცა სამასი ტალერი და ასი ტალერი ვალად დაიტოვა. როცა შეგირდი შინ დაბრუნდა, მამას უთხრა: მამა, ფული მაქვს, წაბრძანდი, მეზობელს ჰკითხე, რამდენი უნდა იმ ნაჯახშიო. ეს მე თვითონ ვიციო. მაშ, მამა, ორი ტალერი და თორმეტი გროში მიეცი, ე. ი. ორჯერ მეტი, მე ფული თავზე საყარი მაქვსო მისცა მამას ასი ტალერი და დაუმატა: აწი, მამა, შენ არაფერი არ უნდა მოგაკლდეს, იცნოვრე ბედნიერადო. — როგორ გამდიდრდიო? — გაუკვირდა მოხუცს. შვილმა უამბო, რაც მოხდა, როგორ მიენდო თავის ბედს და ასეთ სიმდიდრეს როგორ გადაეყარა.

დანარჩენი ფულით შეგირდი ისევ დაუბრუნდა უმაღლეს სასწავლებელს, განაგრძო სწავლა და, რადგან თავისი სალბუნით ყოველი ჭრილობის მოარჩენა შეეძლო, მთელს ქვეყანაზე უშესანიშნავესი ექიმი გახდა.

6. ლორთქიფანიძის

თარგმანი გერმანულიდან.

პიონერი

საქ. ალკა ცენტრალური კომიტეტისა და
საქ. განსახორმის მართვისური შუანალი

№ 3

მ ა რ ტ ი 1941 წ.

„ПИОНЕРИ“

Журнал Центр. Комитета ЛКСМГр. и Наркомпроса Грузии (на грузинском языке).

Издательство „Комунисти“. Адрес редакции: Тбилиси, Грибоедова, 34. Тел. 3—02—61.

გამომცემლობა „კომუნისტი“. რედაქციის მისამართი: თბილისი, გრიბოედოვის ქ., № 34. ტელ. 3-02-61.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

1. გიორგი ქუჩიშვილი—ცულუტუს (ლექსი) 1 გვ.	7. ლილია მეგრელიძე—რა დილაა (ლექსი) გარეკანის მე-2 გვ.
2. ცქვიტი (ანა ხახუტაშვილი)—თეთრი მეწყერი (მოთხრობა) 2	8. ქეთო ქუჩუკაშვილი—გახაფხული (ლექსი) გარეკანის მე-2 გვ.
3. აკაკი გოცირიძე—კვარაცინე (მოთხრობა) 6	9. როზა თავდიდიშვილი—ამოცანა-ანგარიში (გა-სართობი) გარეკანის მე-3 გვ.
4. ნორჩ ავტოროთა შემოქმედება 8	10. ნატო ჩუბინიძე —სად დაიკარგა ერთი დღე გარეკანის მე-3 გვ.
5. შალვა ჭანკოტაძე—პირველი გაფრენა მესტიაში (მოგონება) 10	11. ნორჩ ნატურალისტთა წრე. დღიური მეორე. გარეკანის მე-4 გვ.
6. ძმები გრიშები—შუშაში მომწყვდეული სული . (ზღაპარი, თარგმნა ნ. ლორთქიფანიძემ) 13	

ქურნალი გაფორმებულია მხატვ. ივ. ჯაფოშვილისა და გ. გორდელაძის მიერ; გარეკანზე: გაკვეთილი სამკეროში (სახელოსნო სასწავლებელი) ნახატი რ. რევაზიშვილისა.

განსუხისმგებელი რედაქტორი—ა. რ. დუღარიძე

ტირაჟი 14.770. ხელმოწ. დასაბ. 7/IV 41 წ.
შე 19765 ანაწყ. ზომა 8¹/₄×12=75.200
სასტამბო ფორმ. რაოდ. .1
საავტორო ფორმა 2
გამომც. № 17.
სტ. შეკვეთა 405.

ლ. პ. ბერიას სახელობის პოლიგრაფიული კომბინატი „კომუნისტი“, თბილისი, ლენინის ქ., № 28.

ჯაოსანა — ანგაჩივი

(ხალხურიდან)

დედამ და მამამ შვილები სასეირნოდ წაიყვანეს ქალაქ გარეთ, თან საუზმეც წაიღეს; ბავშვებს მათი განუყრელი მეგობარი ბუნგლიაც ახლდათ.

დედამ ხის ქვეშ ხალიჩა გაშალა, ყველანი ზედ დასხდნენ. მამა წიგნის კითხვას შეუდგა, დედა ქსოვას, ხოლო გუგა და ლია იქვე ბურთს თამაშობდნენ.

თამაშით რომ გული მოიჯერეს, დედას თხოვეს, მათი ულუფა მიეცა და მახლობელ გორაკზე ისაუზმებდნენ.

დედამ გუგას სამი ხაჭაპური მისცა, ხოლო ლიას ორი.

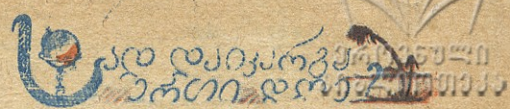
მზიარული ბავშვები გორაკზე ავიდნენ. ბუნგლია მათ არ შორდებოდა. ის-ის იყო და-ძმამ დააპირა საუზმის ჭამა, დაინახეს მათგან მოპავალი შოთა; რომელსაც ბუნგლია კუდის ქნევით მიეგება. შოთას ხელში ხუთი ატამი ეჭირა, რომელიც მახლობელ კოლმეურნეობიდან წამოიღო.

გუგამ და ლიამ შოთა საუზმეზე მიიწვიეს, ხუთი ხაჭაპური ისე დაჭრეს, რომ სამივეს თანასწორი რაოდენობა ერგო. შოთას შინ მიეჩქარებოდა, დაძმას მადლობა გადაუხადა, ხუთივე ატამი უთავაზა და წავიდა. გუგამ უთხრა ლიას: — ჩემი სამი ხაჭაპური იყო, მე სამი ატამი მერგება!

— არა, ჩვენ სამივემ თანასწორად ვკამეთ ხაჭაპური, მაშასადამე, ატამებიც თანასწორად უნდა გავინაწილოთო, — მიუგო ლიამ.

დაძმის დავაში მამა ჩაერია, ჩხუბის მიზეზი გამოარკვია და უბრალო არითმეტიკული გამოანგარიშების საშუალებით მოარიგა ისინი.

გამოიცანით, რამდენი ატამი ერგებოდა გუგას და რამდენი ლიას?

პირველად დედამიწას მაგვლანმა შემოუარა 1519 წელს.

რამდენად ძნელი იყო ეს იმ დროს, ამას გვიჩვენებს ის ფაქტი, რომ დედამიწის ირგვლივ შემოვლაში მონაწილეობას იღებდა ხუთი გემი 265 მგზავრით, ხოლო უკან დაბრუნდა მხოლოდ ერთი გემი 18 მგზავრით. თვით მაგვლანიც გზაში დაიღუპა. მაგრამ ყველაზე გასაკვირი ის იყო, რომ მგზავრობაში ერთი დღე დაკარგეს.

მოგზაურნი, თავის ყოველდღიური ჩანაწერების მიხედვით, ესპანეთში ოთხშაბათს უნდა მისდგომოდნენ ნავსადგურის ნაპირს, ჩავიდნენ კი ხუთშაბათს.

სად დაიკარგა ერთი დღე?

მოგზაურობა აღმოსავლეთიდან დასავლეთით წარმოებდა. მზის სხივების ქვეშ ისინი ყოველდღე, შედარებით მეტ დროს იმყოფებოდნენ, ვიდრე რომელიმე ადგილზე მცხოვრებნი. მგზავრების დღე-ღამე გემებზე გრძელდებოდა 24 საათი და 1,3 წუთი. მათი გამგზავრებიდან დაბრუნებამდე 1124 დღე-ღამე გავიდა, ხოლო გემზე კი 1123 დღე-ღამე.

უკეთ გაგებისათვის ვიმსჯელოთ ასე: თუ მგზავრების დღე-ღამეს გემზე 1,3 წუთი ემატებოდა, საჭიროა $1124 \times 1,3 = 1461,2$ წუთი, ეს კი გავყოთ 60 წუთზე (საათში ხომ 60 წუთია) და მივიღებთ 24 საათსა და 37 წუთს, ანუ ერთი დღე-ღამე და 37 წუთი. ცხადია, ისინი ოთხშაბათის ნაცვლად ესპანეთის სანაპიროს ხუთშაბათს დაბრუნდებოდნენ.

ძველად ეს არ იცოდნენ, ახლანდელი მგზავრებისათვის კი ეს ამბავი მოულოდნელი არ არის. ამჟამად დადგენილია ევრეთწოდებული თარიღის საზღვარი.

აღმოსავლეთიდან დასავლეთით მოგზაურობის დროს ამ საზღვარზე გადასვლისას უცბათ გადადიხართ მეორე დღეზე, ე. ი. მგზავრები კალენდრიდან ორ ფურცელს ერთად ახევენ, ხოლო დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ მოგზაურობის დროს, თარიღის საზღვარზე გადასვლის მომენტში კალენდრიდან ფურცელს არ ახევენ და ორი დღის განმავლობაში ერთი და იგივე რიცხვით მგზავრობენ.

ეს თარიღის საზღვარი გატარებულია დიდი წყნარ ოკეანის ისეთ ნაწილზე, სადაც მისი ნაპირები უდაბნოს წარმოადგენს და ერთი დღის დაკარგვა — წამატება არავის არ უქმნის უზერხულობას.

ნორჩ-ნატურალისტთა ქრე

ანძელა, ნუში, თხილი

(ლლიურკილან)

სევ ზამთარი იყო, თებერვლის ცივი დღე. ჩვენ კვლავ ვესტუმრეთ ბოტანიკურ ბაღს. ჯერ ბუნება არ გაღვიძებულიყო. ისევ ისე დაღვრემით გამოიყურებოდნენ გაძარცვული ხეები, ისევ ისე უსიცოცხლოდ იდგნენ უფოთლო ჩირგვები...

მაგრამ ჩვენ ვიცოდით, რომ აქ, ბაღში, დაგვხვდებოდნენ აყვავებული მცენარეები. ზოგი მათგანი უკვე ვნახეთ და შევისწავლეთ აღრე, ზოგს კი ახლა გავეცნობოდით.

უფროსმა აგრონომმა ერთ პატარა ხეივანში შეგვიყვანა. ხეების ტოტებქვეშ ძირს გაშლილიყვნენ მოთეთრო-მოწითალო ყვავილები.

— ეს ენძელაა, — აგვიხსნა აგრონომმა. — იგი ზამთრობით ყვავის, თოვლში, ყინვაში. ვთქვათ, მიწა დაფარულია ერთი მეტრი თოვლით. თქვენ გგონიათ, ენძელას შეეშინდება? არა. ამოიწვევრება მიწიდან, შეიჭრება თოვლში და მაინც აყვავდება.

ახვევ ზამთრობით, თებერვალში, ყვავის ნუში. აი, წაგიდეთ, ვნახოთ.

წავედით. ათიოდე ნაბიჯის გავლის შემდეგ მივუახლოვდით აყვავებულ ხეებს. თეთრი ყვავილებით გადაბენკილიყო ტოტები.

აგრონომმა გვიამბო ხალხური აქმულებები ნუშის შესახებ, შემდეგ გვესაუბრა ნუშის ცხოვრებასა და მნიშვნელობაზე. სხვათაშორის, გვითხრა, რომ ნუშის ნაყოფისგან მშვენიერი, უძვირფასესი ზეთი მზადდება, ნუშის ნაყოფი მეტად გემრიელიაო.

იმავე დღეს ჩვენ ვნახეთ აყვავებული თხილი. თუმცა თხილის ყვავილი ისეთივე ლამაზი და მომხიბლველი არ იყო, როგორც ენძელისა და ნუშის, მაგრამ მაინც საინტერესო გამოდგა ჩვენთვის.

აი რა გვითხრა ამ ყვავილის შესახებ აგრონომმა:

— ხელავთ, პატარებო, როგორი მოგრძო ყვავილები ჰქილია თხილის ტოტებზე? ეს მამრობითი ყვავილებია, მაგრამ კიდევ არის ეგრეთწოდებული დედრობითი ყვავილები. აი, თუ კარგად დაუკვირდებით შეამჩნევთ მათ კვირტის ძირებში. ამათ ანაყოფიერებენ გრძელა ყვავილები და აქედან ჩნდება თხილი. მამრობითი ყვავილები ხავსეა თავისი მტვერით, აბა გაარხიეთ ტოტი!

ჩვენ ტოტი დავარხიეთ. ჰაერში მტვერი დადგა.

საერთოდ უნდა ითქვას, რომ ეს მეცადინეობაც მეტად საინტერესო გამოდგა. ჩვენ ბევრი რამ ვისწავლეთ.

ლამარა კერესელიძე

(თბილისის მე-18 სკოლის მე-5 კლასი).